

Bremena in darovi DISLEKSIJE - izziv za študente, pedagoge in izobraževalni sistem

dr. Vesna Radonjič Miholič, spec. klinične psihologije

dober ? bober

b(d)od(b)er

p d

lščem

vrstico

69

Kako pa stoji ta črka?

96

u n p d b

Brežice, 15.5.2025

Kaj vse sooblikuje naše življenje?

- **Usoda?**
- **Življenjske okoliščine:** mir, vojna, naravne katastrofe, ekonomski pogoji....
- **Dedne lastnosti** - sposobnosti, dedna obremenjenost
- **Vpliv družine** – vrednote, vedenja, vzgoja
- **Socialno okolje** – sprejemajoče, vzpodbudno,
- **Osebnostne lastnosti** – (temperament, značaj, lastna aktivnost...)
- **Trenutne življenjske okoliščine** (socialno ekonomsko stanje, partnerski odnosi, drugo kulturno okolje...)
- **Lastna aktivnost** – cilji, prizadevanja, vztrajnost („ sam svoje sreče kovač“?!),

V življenju se nenehno srečujemo s spremembami, te so vse hitrejše in bolj raznolike. Zato je izredno pomembno, da **se znamo, in zmoremo prilagajati.**

Ne moremo vedno vplivati na to kaj se nam bo zgodilo, vedno pa **lahko izberemo svoj lasten način** kako bomo situacijo doželi, se nanjo odzvali.

**"I CAN...
BE WHAT I
WANT TO BE!"**

**Lahko postanem,
kar želim!
A res?**

**Poti je veliko. Kam vodijo?
Katera je zame najboljša? Kako jih izbrati?**

Ljudje smo si podobni, a hkrati je vsak izmed nas neponovljiv, enkratni. Te razlike naredijo skupno življenje bolj pestro in bogato.

V našo osebnost vgrajujemo znanja, ki jih pridobimo od drugih in jih dopolnjujemo z lastnimi spoznanji in izkušnjami. Čeprav so nekatere poteze razmeroma stabilne, se lahko nenehno spreminjamo. To nam omogoča svobodo pri odzivanju v življenju: prilagajanje, dejavno spreminjanje, inovativnost.

Ena izmed pomembnih nalog, ki nam olajšuje življenje, je da spoznavamo sebe, svoje značilnosti, sposobnosti, posebnosti, veščine, tudi šibkosti. To nam pomaga pri izbiri ciljev, načrtov, predvsem pa poti do njihove uresničitve.

Ko želimo nekaj spremeniti pri sebi, bodimo pozorni kaj je to, kako pomembno je za nas (nosilna stena) in zakaj želimo spremeniti. Včasih je morda bolje, da znamo to lastnost nadzorovati in jo pojasniti.

Nihče ne živi sam, smo del skupnosti. Povezujemo se v različne skupine, čutimo pripadnost. Človek potrebuje sočloveka in hkrati tudi zavest, da je sam nekemu pomemben. Pripadnost je pomembna za naše duševno zdravje in počutje, omogoča nam avtorefleksijo in pozitivno samopodobo, smo motivirani za ustvarjanje, vzpodbuja osebni razvoj in razvoj skupnosti.

IZOBRAŽEVALNI SISTEM JE POMEMBEN ZA POSAMEZNIKA IN ZA DRUŽBO:

- Posamezniku omogoča pridobivanje znanj in veščin, osebno rast, omogoča družbeno mobilnost, delovanje v skupnosti, sprejemanje skupnih vrednot kar je pomembno za osebni in poklicni razvoj.
- Izobraževanje ima ključno vlogo pri oblikovanju, razvoju in utrjevanju skupnosti (družbe) preko prenosa znanj, vrednot, kulture in identitete skozi generacije.
- Skrb za učinkovit izobraževalni sistem je naložba v prihodnost.

Učenje je ključen proces v človekovem življenju, ki mu omogoča **adaptacijo** in **razvoj**. Posameznik s pomočjo opazovanja, izkušenj, spoznavanja in sprejemanja informacij, pridobiva nova znanja, navade, vedenjske vzorce. Naučeno se nato odraža v mišljenju, čustvovanju in vedenju.

Učenje je temeljna človeška sposobnost, ki omogoča **prilagajanje na spreminjajoče se okoliščine v okolju** (vedenje, sposobnost komunikacije, način reševanja problemov...) in hkrati pomembno vpliva **na osebni razvoj posameznika** (stališča, vrednote, samopodoba, samozaupanje, identiteta...).

Hiter razvoj družbe (tehnološke novosti, družbene spremembe) zahteva od posameznika, da se aktivno uči v vseh razvojnih obdobjih.

Vseživljenjsko učenje je pogoj, da posameznik **ostane vpet v svoje okolje** in da lahko izpolnjeno živi povezan z drugimi v svojem socialnem okolju. Hkrati pa učenje **ohranja tudi mentalno čilost** in upočasni mentalni upad (*možgani - uporabljaj jih ali jih boš izgubil*)

Na učenje vplivajo biološki, psihološki in socialni dejavniki, ki se med seboj prepletajo in sooblikujejo način kako posameznik pridobiva znanja, veščine, spretnosti...

Biološki dejavniki, ki vplivajo na učenje so: možganska plastičnost, genetski dejavniki, razvitost in ohranjenost – zdravje, spanje, prehrana..

Psihološki dejavniki zajemajo kognitivne sposobnosti, osebnost, vrednote, čustva, samopodoba...)

Socialni vidiki se nanašajo na družino, kulturo, šolo, socialne interakcije, šolska klima...

Obstajajo različni načini učenja: habituacija- navajanje, senzitivizacija – občutljivost, klasično pogojevanje, instrumentalno pogojevanje, modelno učenje, latentno učenje, učenje s vpogledom...Učenje se pojavi že zelo zgodaj, pred rojstvom.

Ločimo spontana in namenska učenja.

Učimo se na različne načine (glede na starost, sposobnosti, okoliščine) in smo tudi različno učinkoviti pri učenju.

Učinkovito učenje mora upoštevati **potrebe učenca, njegove psihološke značilnosti, socialno in kulturno okolje iz katerega izhaja.**

Za učenje je pomembna tudi motivacija.

Učenje je tesno prepleteno z drugimi spoznavnimi sposobnostmi, osebnostnimi lastnostmi, temperamentom, vrednotami.

Posameznik išče in razvija sebi lastne **strategije**, ki so zanj najbolj učinkovite.

Učinkovitost učenja lahko niha glede na senzorne in kognitivne sposobnosti, počutje, različne notranje ali zunanje okoliščine...

Proces učenja je dinamičen, se razlikuje v različnih obdobjih, med posamezniki, v različnih situacijah. Včasih se v tem procesu pojavljajo začasne ali trajne motnje, ki znižujejo uspešnost učenja in/ali zahtevajo večji napor pri učenju. Ena izmed pogostejših, a slabše prepoznanih posebnosti, je **DISLEKSIJA.**

Kaj disleksija je...

Je nevrofiziološko pogojena posebnost, na njen nastanek vpliva tudi genetika. V nekaterih družinah je pogostejša. Možgani osebe z disleksijo drugače procesirajo informacije (obdelujejo, povezujejo).

Oseba, ki ima disleksijo, jo bo imela trajno. Sčasoma lahko učinke z razvojem kompenzacijskih strategij ublaži težave, ne more pa jih povsem odpraviti.

V vsakodnevnem življenju se srečujejo s težavami pri učenju branja, pisanja, učenju na pamet, pomnjenju, dojetanju serije, slovnici, koncentraciji ob ohranjenih intelektualnih sposobnostih.

in kaj disleksija ni....

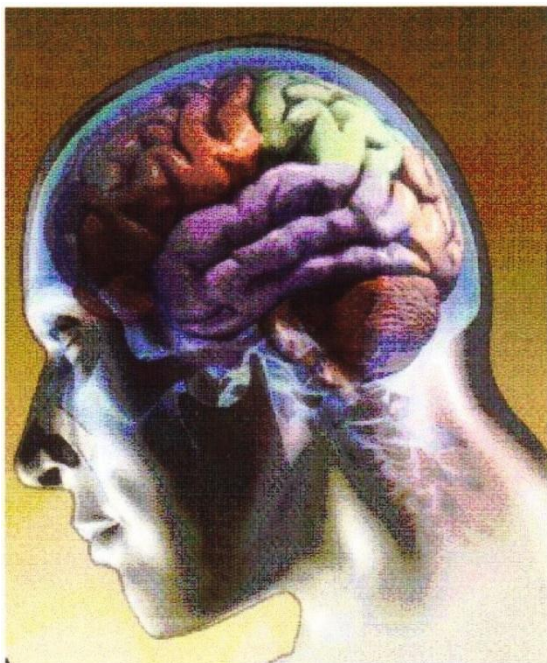
Disleksija ni vzgojna zanemarjenost in ne lenoba in ni posledica nižjih intelektualnih sposobnosti.

Ocene pogostosti disleksije v populaciji se razlikujejo. Po ocenah naj bi 5 – 10 % populacije imelo disleksijo; nekatere novejša študija pa ocenjujejo, da ima vsak peti prebivalec disleksijo.

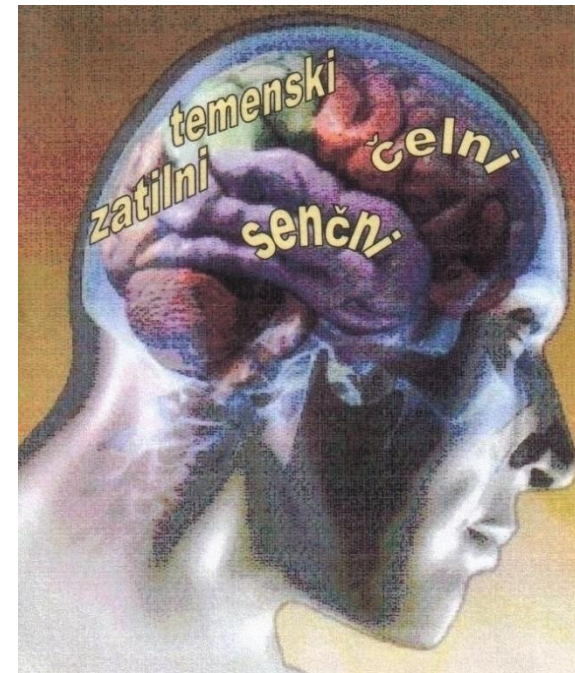
Njihove moči so kritično razmišljanje (Zakaj ne? Ali bi lahko?), divergentno mišljenje, ustvarjalnost, kreativnost, intuitivno razmišljanje, čustvena inteligenca, empatija, komunikacijske veščine.

Vsaka oseba z disleksijo ima lasten vzorec močnih področij in šibkosti.

Danes o njej že več vemo, a še vedno lahko ostaja dolgo neprepoznavna. Nekateri starši prepoznajo lastno disleksijo šele ob svojem otroku. Praviloma pa poročajo o stiskah, ki so jih doživljali med šolanjem: občutek, da te drugi doživljajo kot manj sposobnega, dvomili so vase, ocenjevali so, da morajo delati mnogo več kot drugi za nižji dosežek.

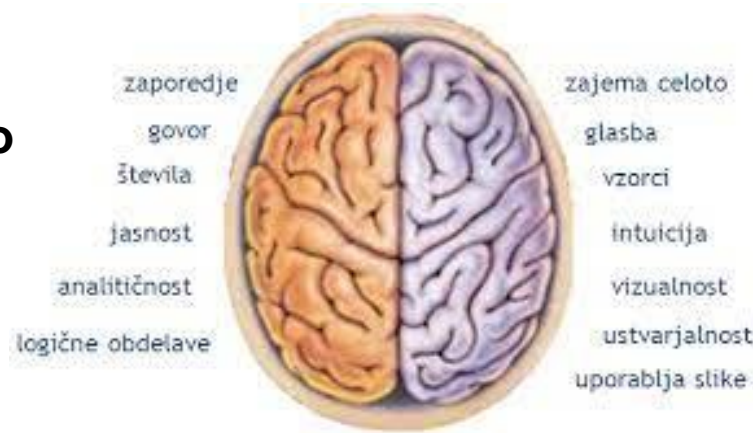

Za običajno življenje potrebujemo zdrave in primerno razvite možgane. Možgane sestavljata dve polobli. Vsaka ima svoje funkcije. Povezuje ju corpus calosum. Običajno je ena dominantna, kar potem tudi do neke mere določa naš način dojemanja in odzivanja.

Leva možganska polobla

Se povezuje z desno roko in nogo, desna stran telesa
govor, branje, pisanje
logično sklepanje
analitski pristop
zaporedje

Desna možganska polobla

Leva roka in noga, leva stran telesa
glasba
vizualnost - slike
Intuicija
divergentno mišljenje
ustvarjalnost
celostno dojemanje

Disleksijo in dominanca možganske poloble.

Pri dislektikih so pogosteje opazili zmanjšano aktivnost v levem temporoparietalnem in okcipitalnem režnju in povečano aktivnost v desni hemisferi, posebej v čelnem režnju.

Pri disleksiji gre za določeno zmanjšano učinkovitost določenih predelov, odgovornih za jezikovne sposobnosti v levi možganski polobli, vendar pa lahko desna hemisfera prevzema določene kompenzacijske vloge. Gre za kompleksen nevrološki vzorec, ki vključuje več področij možganov in ne zgolj dominanco ene hemisfere.

Disleksija in spol

Med osebami, ki so jim ugotovili disleksijo je približno 2 do 3 krat več moških kot žensk. Vzrok ni povsem pojasnjen.

Disleksija in jezik

Pogostost disleksije se razlikuje tudi glede na jezik: angleščina 5 -15 %, italjanščina 3 – 5 %, slovenščina med 5 -10 %, nizka je pri kitajščini. Dvojezični otroci z disleksijo imajo lahko različno izražene težave v enem in drugem jeziku.

Posebnosti, ki bi lahko v predšolskem obdobju napovedovale disleksijo:

- Otrok ne kaže interes za knjige, jih lista v vseh smereh (od zadaj naprej in obratno), ga ne pritegnejo zgodbe
- Ima težave pri učenju vezanja vezalk
- Kasneje spregovori, ne pritegnejo ga rime, pesmice
- Njihov govor je lahko dalj časa nerazločen
- Slabše prepoznavajo posamezne glasove v besedah

Disleksija lahko večplastno posega v življenje otroka in njegove družine ter povzroča številne težave:

- Postopoma vse bolj ovira otrokovo uspešnost šolanja
- Ovira ga na poti uresničevanja svojih sposobnosti
- Znižuje otrokov uspeh v šoli, s tem omejuje njegove karijerne zmožnosti
- Lahko oslabi njegovo samozaupanje, samospoštovanje
- V šolskih situacijah lahko neugodno vpliva na kakovost socialne povezanosti z vrstniki (položaj med vrstniki, medsebojni odnosi)
- Obremenjuje starševske in širše družinske odnose

Disleksija – nevrofiziološko pogojena posebnost slušno – vizualnih procesov, ki lahko vodi do motenj ali oteženega osvajanja branja,

Nekateri pogostejši pojavi pri učencu z disleksijo:

- Otrok, ki ima primerne intelektualne in senzorne sposobnosti, počasneje, nestanovitno in z mnogo več napora, kot večina vrstnikov, usvaja branje, pisanje, pravopis od vrstnikov (branje je počasnejše, izpušča vrstice, zamenjuje besede, težje razume prebrano – ob glasnem branju običajno več napak)
- Pri pisanju se pojavljajo pogoste napake: zamenjava, obračanje, izpuščanje posameznih črk (najpogosteje d in b, a in u, p in d, m in n, n in u)

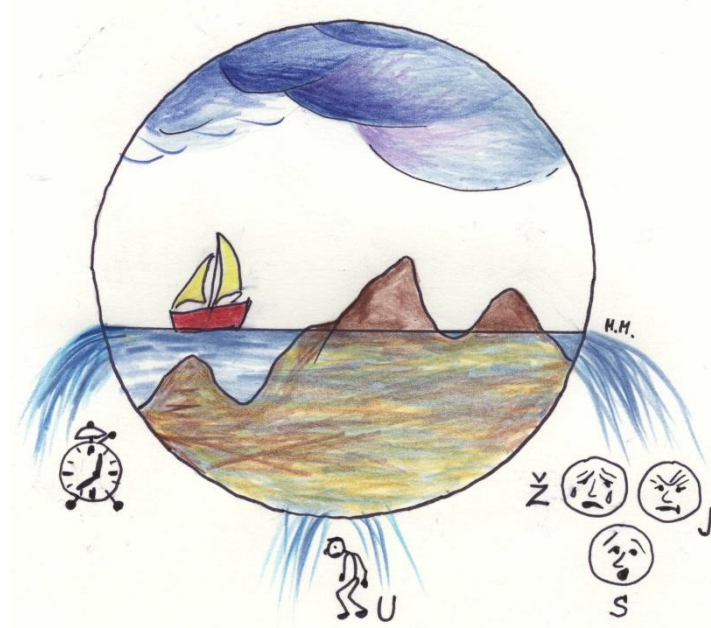
Rotacije so pogostejše pri nižji starosti (številke, črke) in sčasoma lahko izzvenijo. Ne opozarjamo na napake, pokažimo pravilno. Čim več praktičnih izkušenj s črkami – pisanje, izdelovanje, prepoznavanje v okolici.

Nekateri pogostejši pojavi pri učencu z disleksijo:

- Ko bere, uhajajo besede, končnice, pogled uide v drugo vrsto
- Pomembno višje ocene dosega pri ustnem preverjanju znanja kot pri pisnem
- Pri pisnem preverjanju znanja težje razume navodilo, sporočilo, izlušči glavno misel.
- Mnogo težje se uči mehansko „na pamet“, potrebuje nazornost, dojemanje
- Pri matematiki ima težave pri zapisovanju dvo- in večmestnih števil, slabše rešuje besedilne naloge, se uči poštevanko.
- Med poukom pogosto deluje „zasanjan“, se počasneje odzove
- Prepisovanje s table je počasno, nepopolno, utrujajoče
- Pri branju počasneje osvaja tehniko branja, razumevanje branja je nestanovitno ali nezanesljivo, težje samostojno obnovi prebrano
- Nezanesljivo loči levo – desno

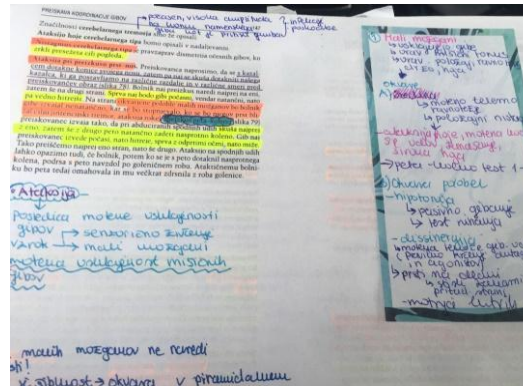
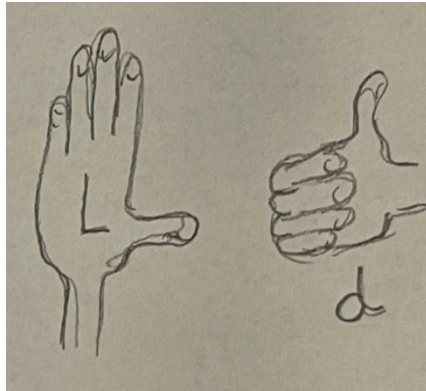
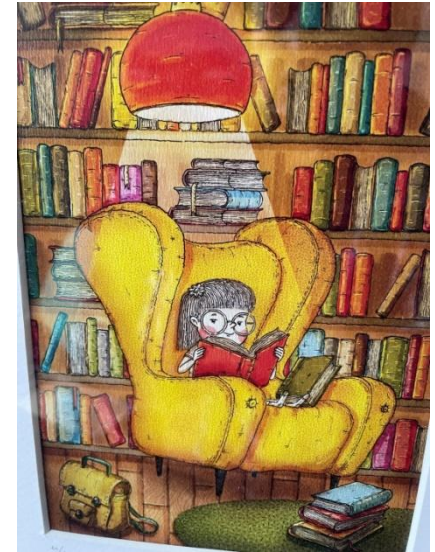
Za učenca, dijaka, študenta z disleksijo, ki potrebuje pogosto več napora za izpolnjevanje zahtev v običajnem načinu šolanja, je značilno nihanje storilnosti.

Nihanje zmožnosti in sposobnosti je lahko opazno že iz ure v uro. Med dejavnike, ki povzročijo upad sposobnosti najpogosteje prištevamo: utrujenost, vsiljeno hitrost, vznemirjenje, motnje v okolju...

Negativen vpliv disleksije je večji, kadar ostane ta neprepoznavna.

- Otroka obtožujejo lenobe, nezainteresiranosti..
- Včasih težko zbere pogum in vztrajnost, da bi sam razvil svoje kompenzacijske strategije
- Otežuje ali celo preprečuje mu odkriti in uživati v čarobnem svetu, ki nam ga ponujajo knjige.
- Med vrstniki se lahko počuti osamljenega, nerazumljenega

Šolanje in odraščanje z disleksijo ni ne lahko, ne enostavno. Soočati se je potrebno z mnogimi ovirami in izzivi, ki jih drugi vrstniki ne poznajo ali sploh ne opazijo.

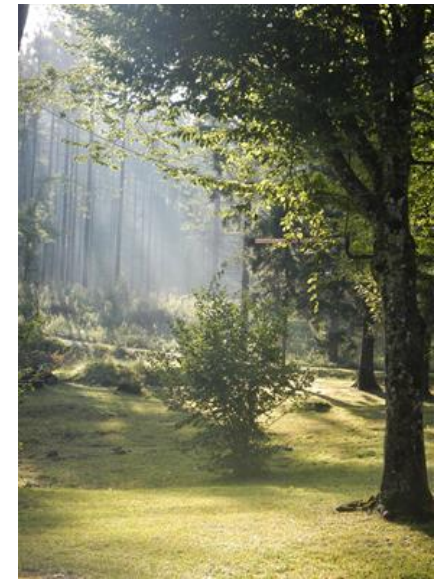
Otrok z disleksijo skozi šolanje ne more hoditi po stopinjah drugih, svojo pot skozi svet učenja si ustvarja sam.

Za to potrebuje zaupanje vase, vztrajnost, motiviranost, dobre delovne navade in priložnost, da prepozna in uresničuje svoje talente.

Otroci se sprva neobremenjeno igrajo, preizkušajo, tvegajo, so lahko previdni, a vseeno radovedni, sčasoma se pričnejo ozirati po drugih, jih posnemati in se primerjati.

Pride obdobje, ko se zavedajo, da zmorejo sami in to jih navdaja z zadovoljstvom in ponosom.

Za šolanje ob disleksiji je pomembno, da učenec (dijak, študent) prepozna in razume svojo drugačnost in da zaradi tega ne ogrozi lastne samopodobe in zaupanja vase.

Kam lahko disleksija zapelje življenje?

Velika večina oseb z disleksijo zaključi šolanje ne da bi ugotovili, da imajo disleksijo. Ocenjujejo, da le 20% oseb z disleksijo ugotovijo v šolskem obdobju. Svoje stiske ti otroci pripisujejo različnim vzrokom.

Koliko stisk, neuspehov, zadreg lahko otrok prenese brez posledic?

Pomembna je poznati svoje sposobnosti in posebnosti, izbirati in ustvarjati lastne poti, biti prizadeven in vztrajen na poti uresničevanja ciljev.

Na disleksijo pomislimo ponavadi šele v 2. ali 3. razredu. Še vedno pa je veliko otrok pri katerih težave ostanejo neprepoznane, spregledani so tudi njihov trud in zadrege, težave pa prepogosto pripisujejo številnim drugim razlogom (lenoba, nemotiviranost, nezbranost).

Osebe z disleksijo lahko postanejo uspešni in znani ustvarjalci, izumitelji, umetniki, lahko razvijajo nove ideje in pristope, lahko uresničijo svoje sposobnosti in želje, živijo polno in zadovoljno vpeti v svojem okolju.

Sodobni in bodoči svet potrebuje mislece kot so osebe z disleksijo. Dislektiki so po naravi vedoželjni, radovedni, visoko ustvarjalni, na nov način povezujejo podatke in najdejo inovativne rešitve, lahko si predstavljajo različne novosti..V svetu dislektikov je vse mogoče. Pogosto sami ne razumejo svoje posebnosti in jo lahko v zadregi tudi prikrivajo.

Na klasičnih testih intelektualnih sposobnosti imajo lahko zelo neizravnani profil.

Dislektiki so izziv za sodobno šolstvo. Edukacijski programi bodo morali prepoznavati otroke z disleksijo, spoznati njihove moči in jih krepiti. To so ljudje, ki razmišljajo drugače in lahko najdejo nove rešitve.

Osebe z disleksijo opravljajo delo običajno z radovednostjo in strastjo.

Če mislite, da zmorete ...ali če mislite, da ne zmorete, vedno imate prav (Henry Ford)

POMEMBNO ZA OTROKE Z DISLEKSIJO

Ne skrbite, če ugotovite, da ste drugačni. Disleksija pomeni, da imate tudi mnoge moči in sposobnosti.

Šola je lahko naporna in kdaj težka. Morda ali celo zelo verjetno je, da se boste morali bolj potruditi za šolski uspeh.

Pomembno je, da vam ni neprijetno, ko zaradi svojih šibkosti, naredite napako. Vsi se kdaj zmotimo.

Imate pa nekatere moči, odkrijte jih in jih razvijajte.

Ne trpite molče. Ob stiskah poiščite pomoč. Razložite sošolcem, učiteljem, staršem kaj so vaši izzivi in jih prosite za pomoč.

Mnogi uspejo, imajo polno, bogato življenje, so ustvarjalni, pomembno prispevajo družbi. Nekateri pa živijo z občutki prikrajšanosti, nezadovoljni s seboj, z nizko samopodobo, premnogimi izkušnjami porazov.

Pomembno je, da šolarju z disleksijo:

- **Pomagamo prepoznati njegove svoje močne plati, sposobnosti in talente ter jih krepimo**
- **Da utrjujejo, gradijo in krepijo pozitivno samopodobo, samozaupanje**
- **Vzpodbudimo in razvijamo pozitiven odnos do knjige – da lahko odkriva in uživa v čarobni moči knjige**
- **Da zaupajo vase in razvijajo svoje poti do osvajanja znanja, šolanje je zanje prav posebna pustolovščina**
- **Da razvijejo primerne delovne navade**

Kako pomagati dislektiku med šolanjem?

Pomemben je individualni pristop, saj je vsak dislektik drugačen.

Spoznajmo njegova močna področja in šibkosti. Pomembno je, da ga vodimo in vzpodbujamo, da razvija lastne kompenzacijske strategije ter mu pomagamo krepiti samozavest in zaupanje vase.

Najbolj učinkovita pomoč je ustrezen odnos: potrpežljivost, razumevanje in prilagajanje učnih metod posamezniku.

1. Spodbujamo pozitivno samopodobo in samozaupanje, poudarjamo njegove močne plati (ustvarjalnost, tehnična spretnost...)
2. Uporabljamo multisenzorno učenje (sluh, vid, otip, barve...)
3. Tehnično tehnološki pripomočki in orodja (besedilni bralnik...)
4. Učenje strategij pomnenja: raba mnemotehnik (rime, asociacije..), uporaba ključnih besed in povezovanje s starim znanjem
5. Vzpostavljanje rutine in jasnih struktur (urniki, barvni sezname, postopno učenje, opomniki, digitalni koledarji...)
6. Individualna pomoč in tutorstvo – osebni učitelj ali mentor, ki razume disleksijo, lahko pomaga pri razvijanju strategij, delo v manjših skupinah
7. Pogovor o strategijah- vzpodbujanje avtorefleksije in iskanje

Strategija učenja: miselni vzorec in govorno povzemanje

Koraki:

1. Branje – dislektik najprej preleti poglavje, poišče naslove, letnice, ključne pojme – ne bere linearno, išče strukturo zgodbe
2. Ustvarjanje miselnega vzorca – pri tem uporablja barve, simbole, risbe – to mu pomaga vizualizirati informacije, jih povezovati v smiselne celote
3. Govorno povzemanje – Ko zaključi miselni vzorec, dislektik glasno razloži snov sebi in/ali drugim. Govorjenje mu pomaga, da utrdi in si zapomni snov, da jo razume preko slike, zvoka in lastnega govora.
4. Uporaba zvočnih posnetkov – svoje razlage posname ter jih posluša kasneje

Prednosti te strategije:

- Vizualna in akustična podpora učenju
- Izogibanje (pre)obremenjujočemu branju
- Aktivno in ustvarjalno učenje
- Učenje s pomočjo razumevanja, ne le mehansko pomnjenje

Disleksija je nevrobiološko pogojena lastnost Posameznika, ki pogojuje drugačen način dojetja in predelovanja informacij

V populaciji je prisotna v 8 – 10 (15)%

Potrebni so jutrišnjemu svetu

Znani dislektiki: H.C. Andersen, A. Einstein, P. Picasso, W. Disney, J.F.Kennedy, Leonardo da Vinci...

BREMENA

Disleksija je skupek simptomov, ki povzročata motnje učenja v klasičnem šolskem sistemu: pri branju, pisanju, zamenjava črk in/ali števil, težava pri razumevanju prebranega, učenju na pamet, nihajoča pozornost, slabše dojetje zaporedij (serije)...

POMOČ

Individualni pristop, spoznavanje njegovih močnih področij in učenje preko prilagoditev. Vzpodbujanje, da išče in razvija lastne kompenzacijske strategije, krepitev samozavesti, podpora za premagovanje vsakodnevnih izzivov. Najbolj pomaga potrpežljivost, razumevanje in prilagajanje učnih metod posamezniku

DISLEKSIJA dar in breme,

PREDNOSTI

Za osebe z disleksijo je značilno celostno razmišljanje, lahko vidijo in upoštevajo različne plati, tudi oddaljene asociacije in pridejo do originalnih rešitev. So ustvarjalni, pogosto umetniško nadarjeni, čustveni, njihovo mišljenje je divergentno, povezujejo čustva in razum, so strastno predani dejavnosti, ki jim vzbuja interes.

POMOČ DISLEKTIKU PRI RAZVOJU LASTNIH KOMPENZACIJSKIH STRATEGIJ

Spodbujanje pozitivne samopodobe, krepitev samozaupanja
Veččutno učenje
Tehnološki pripomočki
Učenje strategij pomnenja
Uvajanje rutine in struktur
Individualna pomoč in tutorstvo
Pogovor o strategijah, ki delujejo

Vsak dislektik je drugačen

Stališča so sicer majhne reči, a lahko povzročijo velike spremembe. W. Churchill

Pomembno za učitelje

Vsak otrok je izjemen, svet v malem. Otrok z disleksijo razmišlja drugače, ima mnoge sposobnosti in moči.

Iščite krepke plati, sposobnosti in interese, ki jih otrok z disleksijo premore, včasih pa jih tudi sam ne prepozna. Vzpodbujajte razvoj njegovih sposobnosti.

Nagrajujte in krepite njegove sposobnosti, dosežke in veščine ob sleherni priložnosti, ki to opravičuje. Otroci z disleksijo potrebujejo vzpodbudo in pohvalo.

Otroci z disleksijo počnejo stvari, ki jih zanimajo z neverjetno vztrajnostjo, prizadevnostjo in pogosto tudi z zagnanostjo.

Zavedajte se, da se otrok z disleksijo mora bolj potruditi, zaupajte mu, ko vas zaprosi za pomoč, pomagajte mu, vztrajajte in ne odnehajte. Bodite previdni, ko otroku svetujete, naj se bolj potruzi, saj se praviloma že močno trudi.

Zberite čim več informacij o disleksiji, iščite načine kako bi mu lahko pomagali.

Pomnite, njihove težave so resnične. Prej, ko jih ugotovimo zakaj težave, prej in bolje mu lahko pomagamo.

Kaj prinaša dislektik v študijski pristop?

- **Inovacijske učne strategije** - namesto običajnega branja in ponavljanja dislektik pogosto uporablja miselne vzorce, zvočne posnetke, praktične primere in zgodbe, gibanje med učenjem.
- **Interaktivno učenje** – zaradi potrebe po pojasnjevanju in razumevanju dislektiki pogosto spodbujajo razprave, skupno reševanje problemov in timsko delo.
- **Osredotočenost na bistvo** – dislektiki se pogosto naučijo, kako hitro izluščiti bistvene informacije (dolgotrajno branje ni njihova močna plat), kar jih usposobi za učinkovitejše povzemanje.
- **Vizualizacija znanja** - veliko dislektikov uporablja za predstavitev informacij skice, diagrame, simbole, kar koristi tudi drugim, še posebej tistim, ki si lažje zapomnijo vizualne informacije.

Čeprav disleksija prinaša določene izzive in bremena, prinaša tudi pomembne potenciale in nove perspektive, ki lahko obogatijo študijski in delovni tim.

Pomembna določila za otroke z disleksijo je samozavest.

Samozavest je doživljanje sebe, zavest, da smo veliko vredni, da smo edinstveni.

Zdrava samozavest – počutimo se dobro, vemo, da smo vredni, ker smo. Je predpogoj za raziskovanje sebe in sveta, za vzpostavljanje ustreznih medosebnih odnosov, za odkrito komunikacijo, za povezovanje in sodelovanje z drugimi, za razvijanje svojih sposobnosti, sledenje svojim interesom, za oblikovanje primernih življenjskih načrtov in ciljev. Iz samozavesti črpamo moč za preizkušanje svojih moči, za spoprijemanje z novimi, neznanimi situacijami.

Samozaupanje gradimo postopoma preko različnih aktivnosti in informacij, ki nam jih o nas posredujejo drugi.

Samozaupanje je znanje o tem kdo smo, katere lastnosti imamo, kaj zmoremo, kje smo dobri, kaj lahko dosežemo.

Samozaupanje postavlja meje naših življenjskih ciljev.

Pohvala je dober utrjevalec samozavesti. Mora pa biti realna, pravočasna. Lahko pohvalimo dosežek, prizadevnost, vztrajnost, dosežen napredek...

Primerna samozavest – graja ali pohvala daje informacijo kako smo dobri ali slabi na nekem področju.

Samopodoba – notranja slika o sebi na telesni, duševni, socialni ravni. Realna samopodoba in samozaupanje nam omogočata, da si postavljamo realne cilje in lahko predvidevamo koliko napora potrebujemo, da jih uresničimo. Dosežen uspeh – utrdi naše samozaupanje, zadovoljstvo in novi cilji.

Precenjevanje – poveča tveganje za nezgode, neuspeh – cilji previsoki

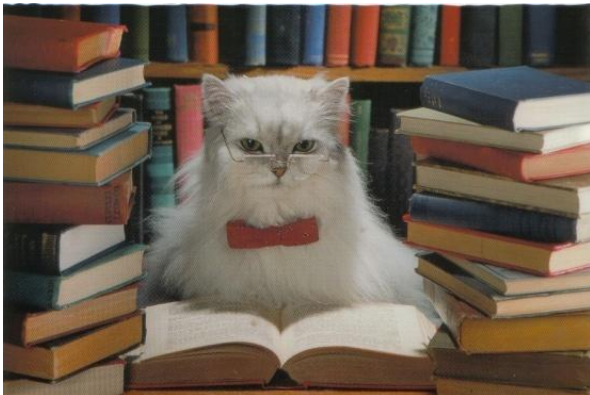

Podcenjevanje – ne razvijemo svojih sposobnosti, dosežki ne prinašajo zadovoljstva - cilji so prenizki

Starši utrjujejo samozavest in zaupanje vase pri otroku: “Zaupam vate, pomagam ti. Verjamem vate – ne zahtevam.”

Zavezniki pri uspešnejšem potovanju skozi življenje z nadležno sopotnico

- Zaupanje vase
- Prepoznavanje in razumevanje disleksije
- Motivacija, interesi
- Radovednost, vedoželjnost
- Dobre delovne navade
- Pestrost življenja
- Vzpodbudno, razumevajoče in naklonjeno okolje
- Čas je moj služabnik, ne gospodar

b(d)od(b)er
96 69
unpbb

Zakaj moramo poznati disleksijo?

Prepoznati osebe z disleksijo, spoznati njihove sposobnosti, moči ter jih krepiti je pomembno tako zaposameznika z disleksijo kot tudi za širšo družbo.

Disleksijo morajo poznati starši, učitelji, vrstniki, sodelavci - da lahko sodelujemo, se razumemo, ustvarjamo, se spoštujemo, se dopolnjujemo...

Oseba z disleksijo mora poznati disleksijo, ker bo z njo živila. Razumeti kaj je disleksija, prepoznati kako se pri njej kaže, jo sprejeti kot del sebe – iskati in soustvarjati primerne strategije učenja do stopnje, ko lahko o svoji drugačnosti govori in jo razloži (posebnosti, slog učenja, močne plati) brez občutkov sramu – pomembno za uspešno vključevanje v skupine in družbo.

Poznavanje disleksije – spoznati še drug pogled na svet.

Kaj družba pridobi od dislektikov?

- **Inovativen način** razmišljanja in reševanja problemov – dislektiki pogosto razmišljajo v slikah, kar jim omogoča, da pogosteje vidijo povezave, ki jih drugi spregledajo; k problemom pristopajo z druge perspektive, razvijejo neobičajne rešitve (IKEA, Steve Jobs...)
- **Vztrajnost in prilagodljivost** – zaradi težav se pogosto naučijo vztrajati kljub oviram, iskati in najti alternativne poti. Dislektiki znajo, zmorejo in želijo delati izven okvirjev, zato so njihove rešitve pogosto inovativne, kar je še posebej dragoceno v času naglih sprememb.
- **Empatija in občutljivost za raznolikosti** – dislektiki pogosto na svoji koži izkusijo zavračanje, podcenjevanje, nezaupanje. Mnogi zato razvijejo večjo občutljivost, empatijo do drugačnih, vzpodbujajo družbo v smetiri večjega vključevanja, potrpežljivosti, tolerance.
- **Pospešujejo in prispevajo inovativne zamisli** v različnih skupinah, prepoznajo celostno sliko, delujejo kot povezovalec med abstraktnimi idejami in konkretnimi rešitvami. V delo vnašajo strast.

Družba z dislektiki pridobi drugačne, inovativne in kritične mislece (se nenehno sprašujejo „zakaj ne bi...? kaj pa če bi?..), ki so čustveno inteligentni, vešče povezujejo razum in čustva.

V razmislek:

Živimo v času, ko so informacije pomembne, smo digitalna družba, v naš svet vstopa umetna inteligenca.

Velike možnosti, neskončne priložnosti za dobro a tudi za zlo.

Čas v katerem se, ne samo zmote, tudi laži, hitro širijo in dobivajo veljavo.

Lažne informacije so prešle raven norčavih, včasih hudomušnih ali zlonamernih posameznikov. Laži vstopajo v znanstvene kroge, dobro so se udomačile v politiki, zaradi njih lahko nastanejo vojne, se zaneti strah, sovraštvo.

Linearno misleči so lahko v tem svetu zmedeni, nevarno je, da pričnejo slediti avtoritetam in spregledajo tehnost argumentov.

Kaj nam v tem svetu lahko prinesejo dislektiki, ki uporabljajo divergentno mišljenje, intuitivno presojo? Dislektiki neločljivo prepletajo razum in srce, intuicijo s kritičnim mišljenjem, raziskujejo, preverjajo, tehtajo in nenehno preverjajo informacije, njihovo dojemajo je večdimenzionalno.

Zagotovo je in bo kritično mišljenje vse bolj dragoceno, nepogrešljivo, odrešilno.

Zaradi disleksije ali ob njej – ti ljudje so uspeli

Naša priljubljena
pravljíčarka, **Anja Štefan**

Ingvar Kamrad,
ustanovitelj podjetja IKEA

David Beckham, nogometaš

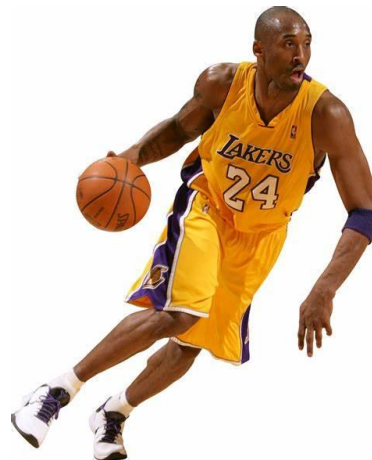
Steven Spielberg, režiser

Jamie Oliver

Steve Jobs, Apple

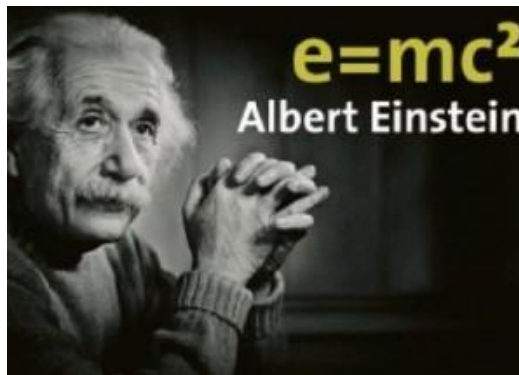

Kobe Bryant, poklicni
košarkaš

Hans Christian Andersen
Pravljičar nepozabnih
bajk: Deklica z
vžigalicami, Grdi raček,
Mala morska deklica

John F. Kennedy,
35. ameriški
predsednik (1961 –
1963)

Pablo Picasso

Walt Disney

Leonardo da Vinci

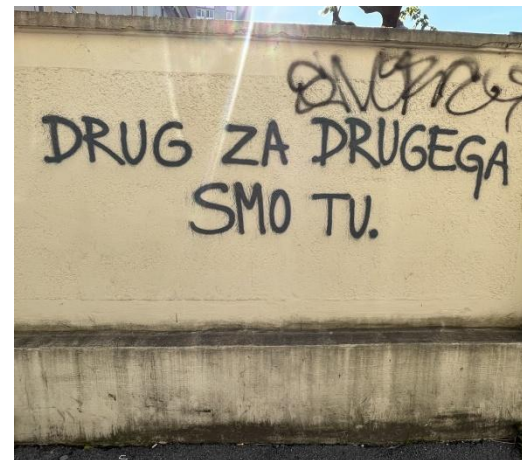
Izumitelj,
arhitekt,
inženir,
kipar,
slikar

Agatha Christie

Matej Meštrović, pianist in skladatelj,
dobitnik prestižnih priznanj (CD „Piano
Waves“ album leta, po mnenju Global
Music Award najboljši album „3 rapsodije
za klavir)
Na vprašanje kako bi sebe kratko opisal,
je odgovoril:
„Imam brke, sem levičar in dislektik“

Na življenjski poti tekmujem in premagujem sebe, sodelujem z drugimi

Lepoto cvetočega travnika ustvarja raznolikost cvetlic in trav.

Sleherni izmed nas, s svojo posebnostjo, izvirnostjo in neponovljivostjo, soustvarja privlačnost in pestrost sveta.

FRANZ IGNAZ FLURER
(Augsburg, 1688 – Gradec, 1742)
FRANZ IGNAZ FLURER
(Augsburg, 1688 – Graz, 1742)

Krajina z gradom Brežice, (ok. 1720)
Landscape with Brežice Castle, (c. 1720)

Ljubljana, Narodni muzej Slovenije
Ljubljana, National Museum of Slovenia

Hvala za pozornost!